

Комасюк І.С., студентка,
Інститут юстиції України,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків
Науковий керівник: Байда А.О., к.ю.н., доцент

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ

За останні роки у всьому світі розвивається та поширюється кіберзлочинність. Науковці говорять про криміналізацію Інтернету, оцінюючи його як високо криміногенне середовище, чому сприяє анонімність злочинця і реальна для нього можливість залишитися на відстані багатьох тисяч кілометрів від своєї жертви [1, с. 207].

Точного визначення кіберзлочинності та кіберзлочину законодавець не закріплює. Європейська конвенція про кіберзлочинність, яка була ратифікована Україною у 2005 р., також не дає визначення цим поняттям. Як зазначає професор Шило О.Г., за своїм змістом категорії «кіберзлочинності» і «кіберзлочини» є вельми широкими, адже охоплюють злочини, що вчинені шляхом застосування комп'ютерних технологій у віртуальному світі, у зв'язку з чим розширюються можливості злочинців, злочини набувають транснаціонального характеру, що призводить до суттєвого ускладнення їх розслідування, здійснення доказування та притягнення винних до кримінальної відповідальності [2, с. 10]. За офіційними даними статистичних звітів протягом 2014-2016 рр. можна проаналізувати, що рівень злочинності кожного року підвищується, і злочини в мережі Інтернет складають 30-40% від усіх кримінальних справ [3].

Злочини в мережі Інтернет мають свої особливості, такі як глобальність, високий руйнівний потенціал, висока латентність, неперсоніфікований характер, особливість середовища розповсюдження, інформаційні війни тощо.

У 2016 р. Указом Президента П.О. Порошенка була затверджена Стратегія кібербезпеки України, а пізніше відбулося підписання Указу про створення Національного координаційного центру кібербезпеки. У вересні 2016 року Верховна Рада України у першому читанні прийняла Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

Національний законодавець закріпив у Кримінальному Кодексі України у розділі XVI злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж. В Кримінально-процесуальному Кодексі також закріплені положення щодо злочинів в сфері ІТ-технологій. Та все ж таки тих норм, що закріплені в чинному законодавстві, недостатньо, і вони не завжди є ефективними.

У світі досить ретельно підходять до проблеми боротьби з кіберзлочинами, і до її вирішення безпосередньо залучається державна влада. Починаючи з 2009 року, влада Сполучених Штатів Америки у Пентагоні розпочала створення власних кібервійськ - Агентство національної безпеки, яке також опікується питаннями інформаційної війни. У Європейському Союзі функціонує Агентство з мережевої та інформаційної безпеки, у НАТО створений спільний центр та комітет з кібернетичної оборони.

Під час інформаційних війн зброєю виступають засоби масової інформації, соціальні мережі, «тролінг» та блогсфери. В Україні ж відсутні власні майданчики для обміну інформації (Facebook, Twitter, YouTube, Вконтакте, Однокласники тощо) на відміну від зарубіжних країн. Також країна не підтримує національні електронні програми, ми не випускаємо власних електронних приладів тощо. А це означає, що ми дуже вразливі під час будь-якої інформаційної війни. Кіберзлочинність в Україні розвинена чи не найвище серед усіх європейських країн. Я вважаю, що наша держава приділяє недостатньо уваги кібербезпеці, що робить нас дуже вразливими.

Для забезпечення кібербезпеки існують різноманітні міжнародні договори (угоди), так у 2002 році Організація Об'єднаних Націй видала резолюцію Генеральної Асамблеї, де були прийняті «Елементи для створення глобальної культури кібербезпеки». У документі зазначається 9 основних взаємодоповнюючих елементів, які держави-учасники повинні дотримуватися, серед них: обізнаність, відповідальність, реагування, етика, демократія, оцінка ризику, проектування та впровадження засобів забезпечення безпеки, управління забезпеченням безпеки та переоцінка.

Окресливши основні напрацювання в галузі права з питань кіберзлочинності, ставила собі за мету вирізнити цю проблему як особливо вагому та невідкладну. Адже справа стосується не лише фінансів, шантажування, втручання в особисте життя, а й, врешті, самого життя.

Тільки через відповідну законодавчу базу справедливий неупереджений суд в суспільстві встановлює справедливість і порядок. На мою думку, необхідно внести деякі нові норми до Кримінального та Кримінально-процесуального Кодексів, які будуть сприяти більш ефективному урегулюванню злочинів у сфері комп'ютерних технологій. До таких злочинів можна віднести: дефейс, шантажування, вбивство, екстремізм в мережі, наклеп, образи, фішинг, комп'ютерне шпигунство тощо.

Література

1. Корнева Л.А. Криминологические и уголовно-правовые аспекты противодействия нарушениям имущественных авторских и смежных прав в Интернете: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Л.А. Корнева; Моск. гос. лингв.

ун-т. – М., 2008. – 207 с.

2. Шило О.Г. Проблемні питання досудового розслідування злочинів, учинених із застосуванням комп'ютерних технологій та/або використання мережі інтернет: матеріали круглого столу / О.Г. Шило. – 2016. – С. 10.

3. World Internet Usage [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internetlivestats.com/internet-users/>

УДК 341.49 (043.2)

Коломієць С. М., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ В СФЕРІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАНЬ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Сучасний рівень осмислення та вирішення проблемних питань призначення покарання до неповнолітніх не обмежується суто юридичними рамками та вимагає належного врахування широкого кола гострих морально-етичних, правових та соціальних проблем, пов'язаних зі злочинністю серед неповнолітніх та заходами правового реагування на цю злочинність.

Система правосуддя у справах неповнолітніх вимагає специфічної, компромісної та гнучкої системи права, яка могла б актуалізувати цілу низку видів реагувань на правопорушення з боку неповнолітніх та спиратися на надання допомоги й освіти.

Головними принципами європейського «правосуддя, дружнього до дитини», що почало розвиватися паралельно із загальними світовими стандартами застосування покарання до неповнолітніх наприкінці 80-х років ХХ ст., є соціальне запобігання злочинності серед неповнолітніх, відвернення, соціальна реінтеграція неповнолітніх правопорушників, їх утримання (але не остаточне скасування) від позбавлення волі, призначення неповнолітнім правопорушникам некримінальних заходів впливу.

Так, у Преамбулі Рекомендації № R (87) 20 говориться: «Комітет Міністрів відповідно до пункту b статті 15 Статуту Ради Європи упевнений в тому, що кримінальна система стосовно неповнолітніх і надалі має бути спрямована на їхню освітню і соціальну інтеграцію, та, наскільки це можливо, запобігати позбавленню неповнолітніх волі; заходи стосовно неповнолітніх мають вживатися переважно у звичному для них оточенні та із залученням громадськості, зокрема, на місцевому рівні (некримінальні заходи впливу, проходження яких відбувається поза системою юстиції – Є. Н.)» [2].

Європейська практика застосування покарання до неповнолітніх та